

Producenci
Leków PL

Pigułka

Nr 32 • wrzesień 2010 • POLSKI ZWIĄZEK PRACODAWCÓW PRZEMYSŁU FARMACEUTYCZNEGO • www.producencilekow.pl

Raport IBnGR

Mimo konkurencyjnych cen, udział sprzedaży krajowych leków w polskim rynku farmaceutycznym zmniejsza się.

Ile waży krajowy przemysł farmaceutyczny

Z przygotowanego przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową raportu „Znaczenie sektora farmaceutycznego dla polskiej gospodarki” wynika, że udział produkcji krajowej w rynku leków w Polsce maleje. W porównaniu z 1998 r. zmniejszył się w kategoriach ilościowych z 77% do 57%, a w kategoriach wartościowych z 38% do 30%. Dzieje się tak, mimo że przeciętna jednostkowa cena produkowanego w Polsce leku w 2009 r. wyniosła 7,7 zł za opakowanie, gdy tymczasem cena leku generycznego sprowadzanego z zagranicy - 17,2 zł za opakowanie, a przeciętna cena leku oryginalnego, który posiada tańszy odpowiednik i którego cały wolumen sprowadzany jest z zagranicy - 34,8 zł za opakowanie.

Zjawisko to jest m.in. efektem stosowania rabatów na leki refundowane. Producenci droższych leków udzie-

lają hurtownikom rabatów, które nie przekładają się na wysokość kosztów refundacji leków, ale w efekcie zwiększają sprzedaż droższych preparatów. Tymczasem oszczędności uzyskiwane dzięki refundowaniu leków generycznych produkcji krajowej w porównaniu z wydatkami, które należałoby ponieść w przypadku importu ich odpowiedników z zagranicy to kilka miliardów zł (około 6,7 mld zł). Znaczna część tej kwoty to środki

”Oszczędności uzyskiwane dzięki refundowaniu leków generycznych produkcji krajowej w porównaniu z wydatkami, które należałoby ponieść w przypadku importu ich odpowiedników z zagranicy to kilka miliardów zł.”

publiczne z budżetu NFZ. Krajowy przemysł farmaceutyczny odgrywa więc kluczową rolę w polskim systemie ochrony zdrowia. Jako sektor zabezpieczający podstawowe potrzeby ludności posiada również znaczenie

strategiczne z punktu widzenia interesów państwa.

Krajowy przemysł farmaceutyczny ma też duże znaczenie dla polskiej gospodarki. Zatrudnia w Polsce 23,8 tys. osób. W 2009 r. odprowadził do budżetu państwa ponad 1,93 mld zł z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych oraz podatku od towarów i usług - o 22% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Trzeba też podkreślić, że w 2009 r. krajowe firmy farmaceutyczne ponad 60% zysku netto przeznaczyły na inwestycje. Dzięki polityce inwestycyjnej, działające w Polsce zakłady zaliczyć należy do grupy najnowocześniejszych nie tylko w Europie, ale również w skali globalnej.

Eksport produkowanych w Polsce leków cechuje się wysoką dynamiką wzrostu. W latach 2005-2008 przeciętne realne roczne tempo wzrostu eksportu wyniosło ponad 37 procent w kategoriach wartościowych i o prawie 22 procent w kategoriach ilościowych. Szybki przyrost eksportu świadczy o wysokiej konkurencyjności polskiego sektora farmaceutycznego nie tylko w Europie. ■

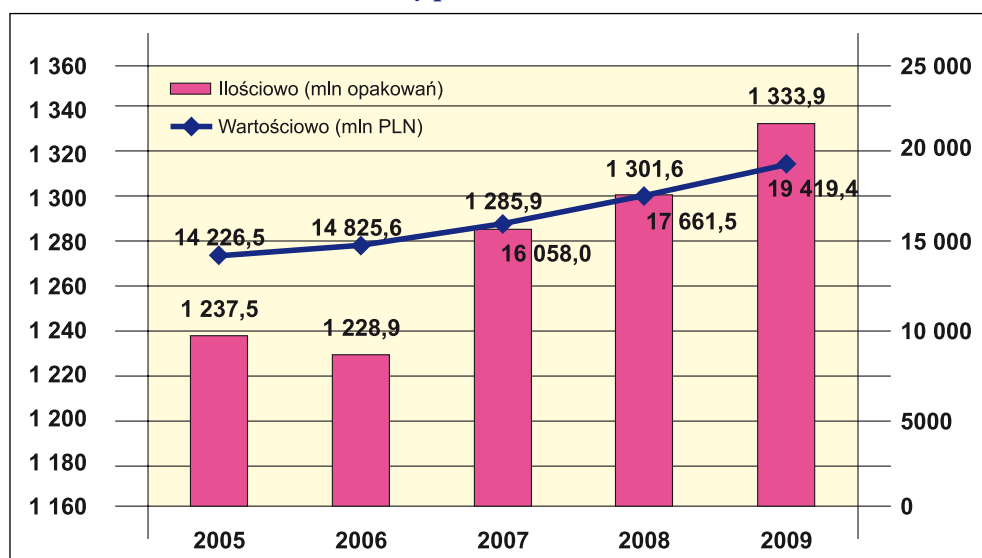
Znaczenie sektora dla polskiej

Polski rynek farmaceutyków cechuje się wysoką dynamiką. W latach 2005-2009 wartość rynku wzrosła o prawie 37%, a liczba sprzedanych opakowań leków zwiększyła się o niemal 8%.

W 2009 r., pomimo pogorszenia koniunktury makroekonomicznej, wartość sprzedanych farmaceutyków zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 10%, a liczba sprzedanych opakowań wzrosła o 2,5%. Oznacza to, że w 2009 r. w ujęciu wartościowym utrzymana została dynamika wzrostu z 2008 r., a w ujęciu ilościowym tempo wzrostu było dwukrotnie wyższe niż rok wcześniej.

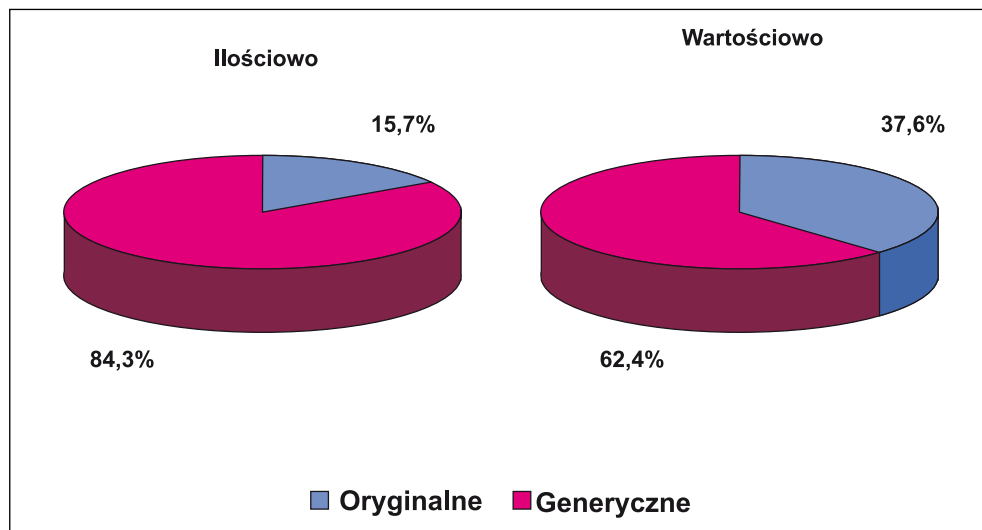
Szybki wzrost rynku związany jest z szybkim przyrostem popytu na produkty sektora. Wynika on przede wszystkim ze starzenia się społeczeństwa, lepszej, choć niedostatecznej dostępności leków, rosnącego dobrobytu, postępu technologicznego i świadomości zdrowotnej społeczeństwa.

Wykres 2.1. Wielkość polskiego rynku farmaceutyków w latach 2005-2009 (ceny producenta netto)

Źródło: IMS Health

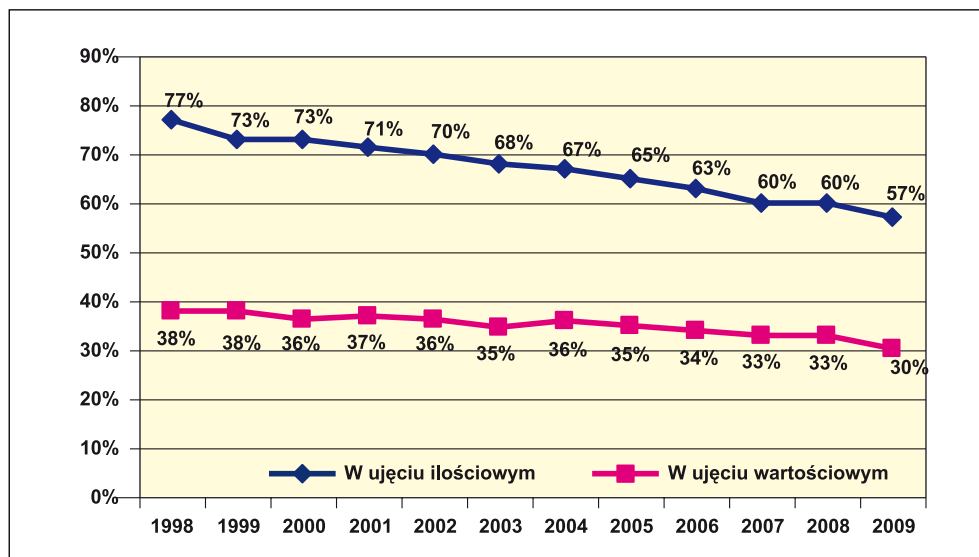
Wykres 2.2. Struktura polskiego rynku farmaceutyków w podziale na leki oryginalne i generyczne w roku 2009 (ceny producenta netto)

Źródło: IMS Health

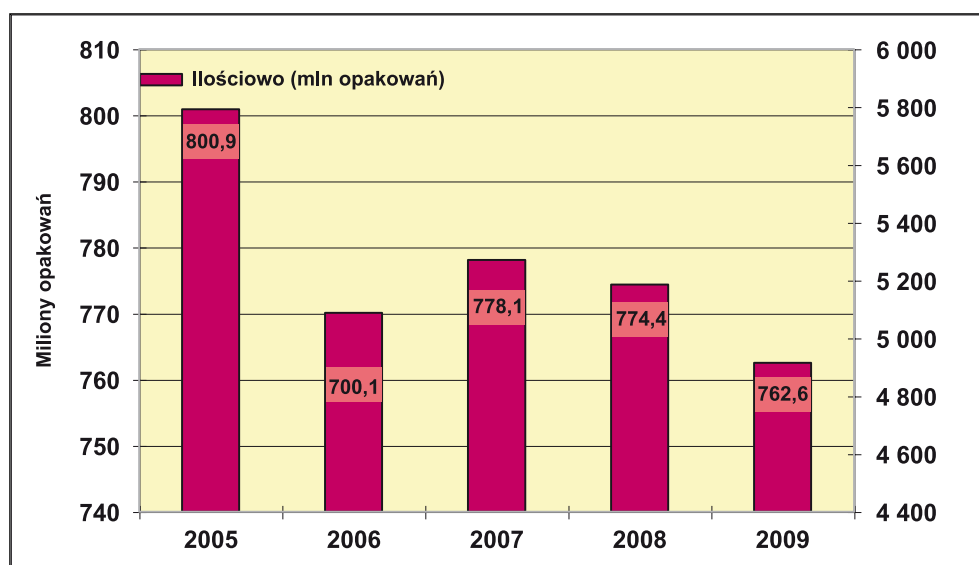
farmaceutycznego gospodarki

Wykres 2.3. Udział sprzedaży krajowych leków w polskim rynku farmaceutycznym w latach 1998-2009 (ceny producenta netto)

Źródło: IMS Health

Wykres 2.4. Sprzedaż krajowa produkowanych w Polsce leków w latach 2005-2009

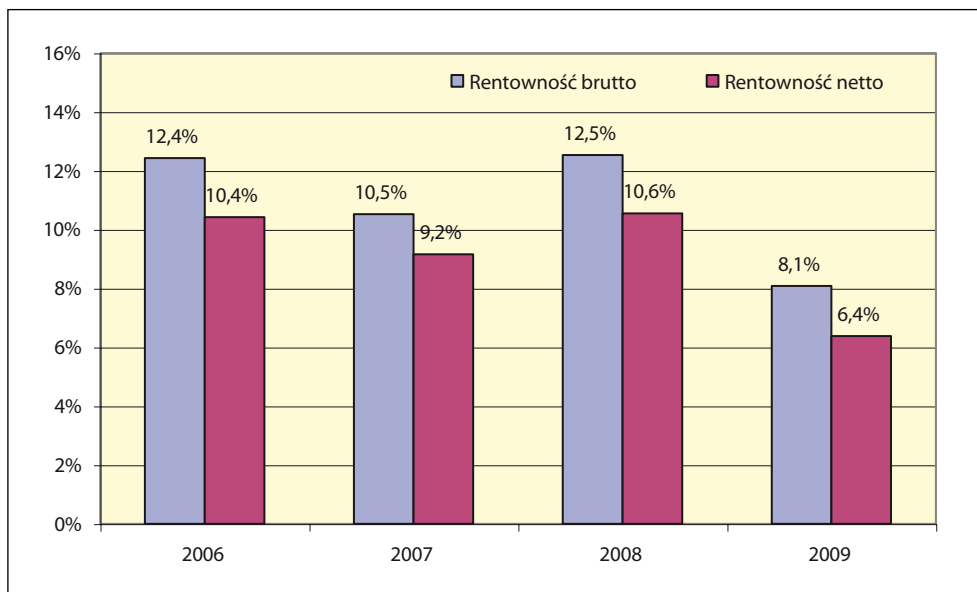

Źródło: IMS Health

Większość używanych w Polsce leków stanowią tzw. leki generyczne, czyli zamienniki oryginalnych produktów leczniczych, które mogą być wprowadzone na rynek po wygaśnięciu ich ochrony patentowej. Leki generyczne zawierają takie same substancje czynne, spełniają takie same wymagania dotyczące skuteczności i jakości jak tzw. leki oryginalne, a także są produkowane według międzynarodowych standardów wytwarzania GMP. W 2009 r. udział sprzedanych w Polsce leków generycznych wyniósł niemal 85% w ujęciu ilościowym oraz niecałe 63% w ujęciu wartościowym. Różnica ta wynika z faktu, że leki oryginalne są znacznie droższe od ich generycznych ekwiwalentów.

Pod względem ilości sprzedawanych w Polsce leków (w przeliczeniu na opakowania) większość popytu rynkowego zaspokajana jest przez producentów krajowych. W 2009 r. około 57% sprzedanych leków pochodziło z produkcji krajowej. Z uwagi na znacznie niższe ceny leków produkowanych w Polsce, w porównaniu z farmaceutykami z zagranicy, w ujęciu wartościowym udział produkcji krajowej

Wykres 2.5. Rentowność obrotu brutto i netto przemysłu farmaceutycznego w latach 2006-2009

Źródło: Obliczenia IBnGR na podstawie danych GUS, F-01

wej w rynku wyniósł w tym samym roku jedynie około 30 %. Interesująca jest obserwacja trendów udziałów sprzedaży leków produkcji krajowej w polskim rynku. W porównaniu z 1998 r. udział produkcji krajowej w rynku leków w Polsce zmniejszył się w kategoriach ilościowych o 20 punktów procentowych (z 77 do 57%), a w kategoriach wartościowych o 8 punktów procentowych (z 38 do 30%).

W 2009 r. działające w Polsce przedsiębiorstwa przemysłu farmaceutycznego sprzedały na rynku polskim prawie 762,6 mln opakowań leków o łącznej wartości prawie 5,9 mld zł. W porównaniu z rokiem poprzednim, oznacza to półtoraprocentowy spadek w ujęciu ilościowym oraz ponad dziesięcioprocentowy wzrost w kategoriach wartościowych.

Dzięki porównaniu wolumenu sprzedaży leków produkcji krajowej z ich wartością, możliwe jest oszacowanie przeciętnej jednostkowej ceny produkowanego w Polsce leku. W 2009 r. wyniosła ona 7,7 zł za opakowanie (wobec 6,9 zł za opakowanie w roku poprzednim). Dla leków generycznych ogółem, czyli produkcji krajowej

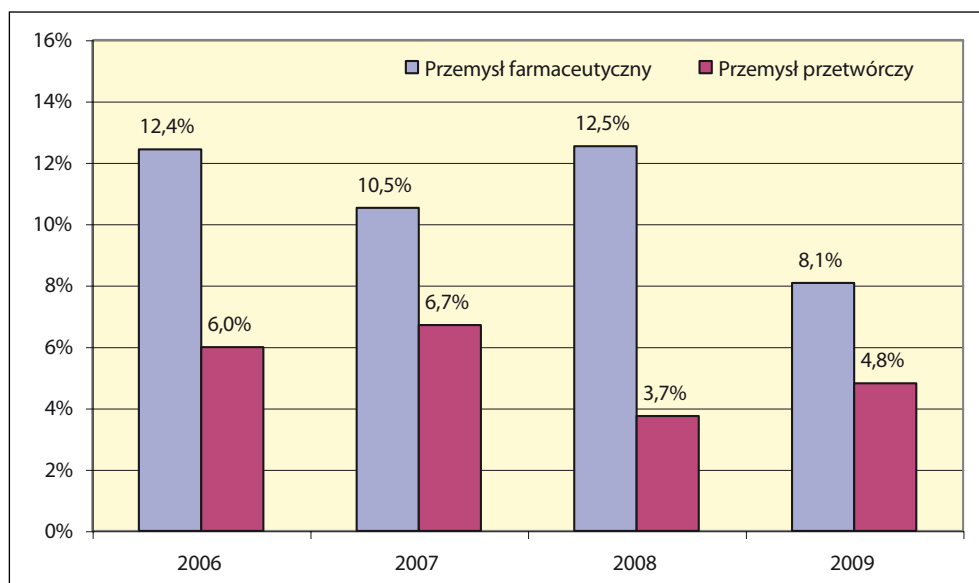
i zagranicznej, średnia cena w 2009 r. wyniosła 10,8 zł za opakowanie (wobec 9,4 zł za opakowanie rok wcześniej). Dla leków generycznych sprowadzanych z zagranicy średnia cena w 2009 r. wyniosła 17,2 zł za opakowanie (wobec 15,5 zł za opakowanie w 2008 r.). Przeciętna cena leków oryginalnych, których cały wolumen sprowadzany jest z zagranicy, wyniosła w 2009 r. 34,8 zł za opakowanie (rok wcześniej było to 30,5 zł za opakowanie). Stanowi to potwierdzenie tezy, że produkowane w Polsce leki są znacznie tańsze od sprowadzanych z zagranicy.

Jednym z wyróżników przemysłu farmaceutycznego, zarówno w Polsce jak i na świecie, jest jego wysoki poziom zysków i rentowność. Wysoka rentowność sektora w Polsce, poza specyfiką branżową, w dużej mierze stanowi również skutek głębokiej restrukturyzacji, wymuszonej zmianami regulacji przed przystąpieniem Polski do UE.

Wskaźniki rentowności przemysłu farmaceutycznego kształtowały się bardzo korzystnie w całym analizowanym okresie. W 2009 r. wskaźnik rentowności brutto działających w kraju przedsiębiorstw sektora osiągnął wartość ponad 8%, a wskaźnik rentowności netto 6,4%. W porównaniu z 2008 r. wskaźniki rentowności odnotowały zatem spadek. Rentowność brutto obniżyła się o 4,4 punktu procentowego, a rentowność netto o 4,2 punktu procentowego.

Warto zwrócić uwagę na porównanie wskaźników rentowności osiągniętych przez przemysł farmaceutyczny i przemysł przetwórczy ogółem. Pierwszą zauważalną zależnością jest fakt, że przemysł farmaceutyczny osiąga wyniki znacznie lepsze niż pozostała część przemysłu przetwórczego. W latach 2006-2009 średni poziom wskaźnika rentowno-

Wykres 2.6. Rentowność brutto przemysłu przetwórczego i przemysłu farmaceutycznego w latach 2006-2009

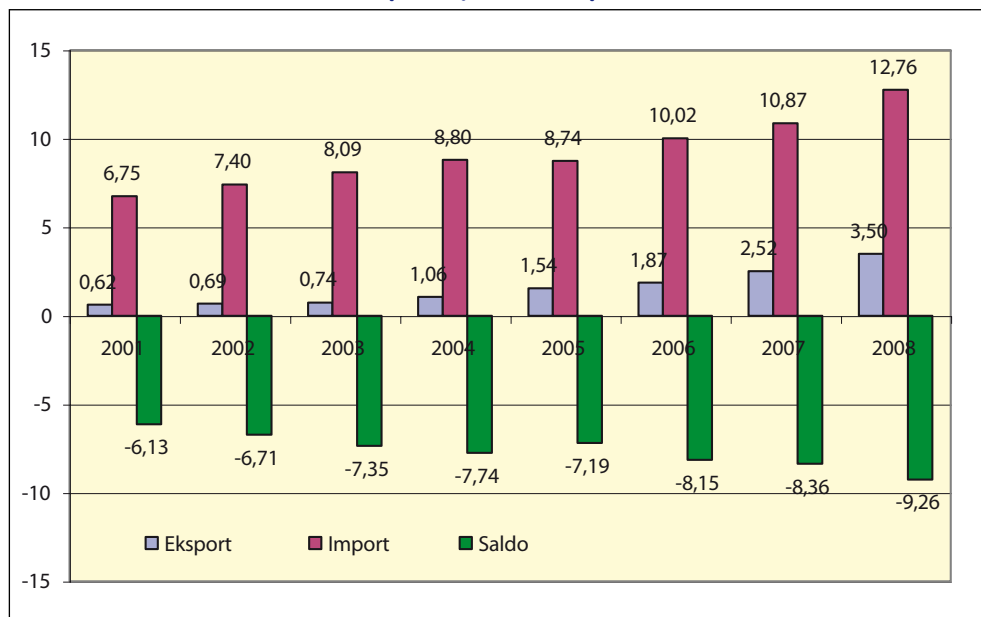
Źródło: Obliczenia IBnGR na podstawie danych GUS, F-01

ści brutto dla przemysłu przetwórczego wyniósł 5,3%, podczas gdy średnia dla przemysłu farmaceutycznego wyniosła 10,9%.

Drugim interesującym zjawiskiem jest odnotowany w warunkach spowolnienia gospodarczego w 2009 r. wzrost wskaźnika rentowności dla przemysłu przetwórczego oraz jego spadek w przemyśle farmaceutycznym. Teoretycznie pogorszenie koniunktury wywołać powinno skutki odwrotne. Sektor farmaceutyczny jest bowiem relatywnie bardziej odporny na zmiany koniunktury gospodarczej niż cały przemysł przetwórczy. W 2009 r.

reakcją przedsiębiorstw przemysłu przetwórczego na światowy kryzys gospodarczy były przeprowadzane restrukturyzacje i ograniczenia kosztów działalności, w tym redukcje zatrudnienia. Wobec mniejszych rozmiarów spowolnienia gospodarczego niż pierwotnie się spodziewano, działania te przyniosły pozytywne skutki przewyższające negatywne konsekwencje wynikające z tendencji makroekonomicznych. Zaowocowało to poprawą wskaźników rentowności. W przypadku przemysłu farmaceutycznego wskaźniki efektywnościowe znajdowały się na wysokim poziomie już

Wykres 3.1. Handel zagraniczny farmaceutykami w latach 2001-2008 (ceny bieżące, miliardy PLN)

Źródło: Rocznik statystyczny handlu zagranicznego, 2002-2009, GUS

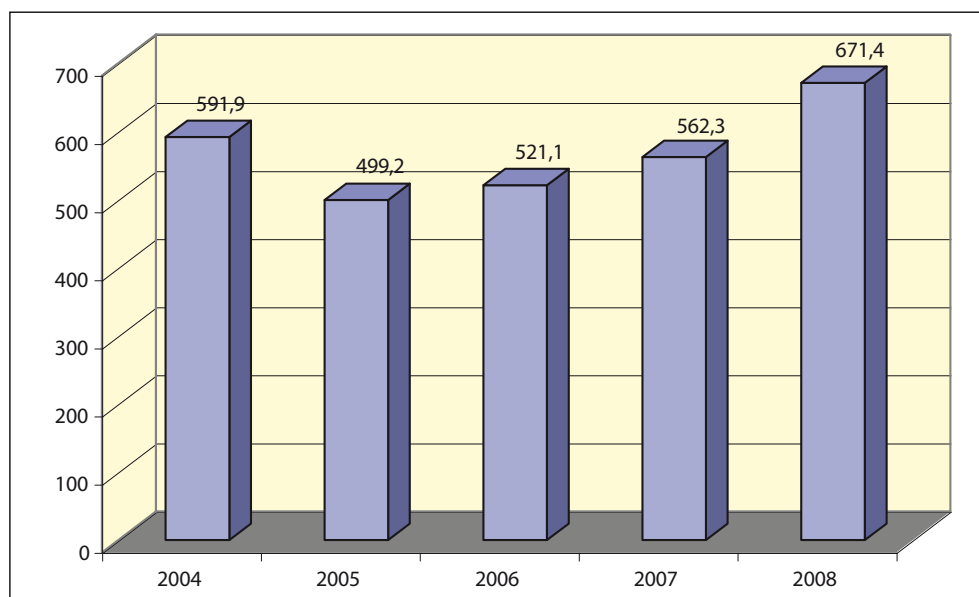
przed nadejściem spowolnienia gospodarczego. Zabrakło zatem rezerw pozwalających na przeprowadzenie analogicznych działań jak w przypadku pozostałej części przemysłu przetwórczego. Ponadto relatywnie lepsza kondycja przedsiębiorstw przemysłu farmaceutycznego nie wymuszała przeprowadzania radykalnych programów oszczędnościowych w przedsiębiorstwach.

W latach 2004-2008 inwestycje krajowego przemysłu farmaceutycznego wyniosły ponad 2,8 mld zł. Inwestycje te w dużej mierze związane były z koniecznością sprostania rosnącym wymaganiom unijnym

w zakresie unowocześniania bazy produkcyjnej. Dodatkowo inwestycje związane z procesem harmonizacji dokumentacji rejestracyjnej szacować należy na około 0,5 – 1 mld zł. W 2008 r. tempo wzrostu nakładów inwestycyjnych w stosunku do poprzedniego roku wyniosło ponad 19%.

Podkreślić należy, że dzięki poczynionym inwestycjom, działające w Polsce zakłady produkcyjne zaliczyć należy do grupy najnowocześniejszych nie tylko w Europie, ale również w skali globalnej. Inwestycje te pozwoliły przedsiębiorstwom przemysłu farmaceutycznego m. in. na: zakończenie procesów: wprowadzenia systemów zarządzania jakością, wdrożenia zasad Dobrej Praktyki Wytwarzania (GMP), dostosowanie dokumentacji leków do wymogów UE, restrukturyzację zatrudnienia, rozwinięcie programów współpracy z nauką, wzrost liczby patentów, rozwój biotechnologii oraz dostosowanie produkcji do wysokich wymogów ochrony środowiska.

Wykres 2.7. Nakłady inwestycyjne w produkcji leków w milionach złotych w latach 2004-2008

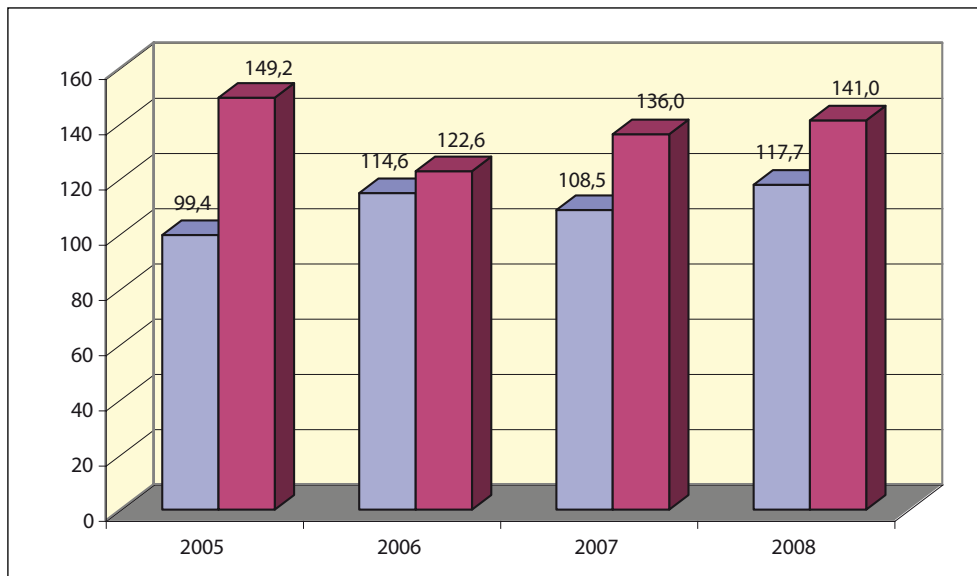

Źródło: GUS

Handel zagraniczny

W 2008 r. eksport polskich farmaceutyków osiągnął wartość 3,5 mld zł. Import farmaceutyków osiągnął w tym czasie wartość 12,76 mld zł. Saldo

Wykres 3.2. Dynamika polskiego handlu zagranicznego lekami w latach 2005-2008 (PLN, ceny stałe, rok poprzedni = 100)

Źródło: Handel zagraniczny I-XII 2008, GUS

handlu zagranicznego dla produktów sektora zamknęło się zatem deficytem wartości 9,26 mld zł. W latach 2001-2008 wzrastała wartość eksportu, ale wartość importu rosła szybciej, co spowodowało powiększanie się ujemnego salda handlu zagranicznego produktami sektora.

Ekspert produkowanych w Polsce leków cechuje się wysoką dynamiką wzrostu. W latach 2005-2008 przeciętne realne roczne tempo wzrostu eksportu wyniosło ponad 37% w kategoriach wartościowych. W przeliczeniu na tony wyeksportowanego towaru, przeciętne roczne tempo wzrostu wyniosło prawie 22%. Analogiczne wielkości dla importu były niższe i wyniosły odpowiednio 10,1 oraz 10,9%. Szybki przyrost eksportu świadczy o wysokiej konkurencyjności polskiego sektora farmaceutycznego. Przy względnie niskich cenach, w porównaniu z zagranicznymi konkurentami, polskie przedsiębiorstwa sektora oferują swoim odbiorcom produkty o jakości nie odbiegającej od najwyższych światowych standardów.

Największa część polskich obrotów zagranicznych lekami przypada na państwa UE. W imporcie leków kraje UE stanowią wartościowo 85,3%, a w ekspor-

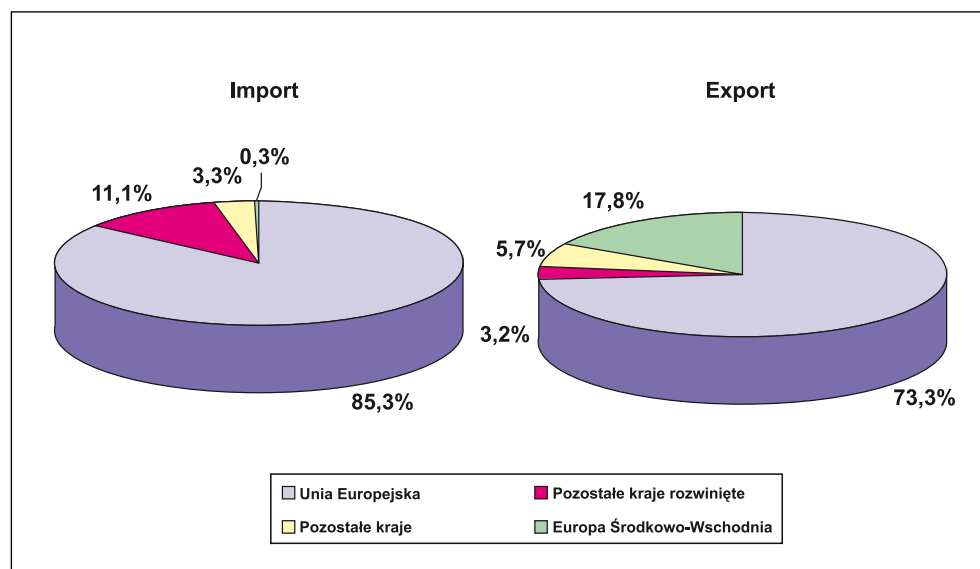
cie 73,3%. W 2008 r. największymi odbiorcami produkowanych w Polsce antybiotyków były Hiszpania (prawie 58% polskiego eksportu) oraz Indie (16,5%). Wśród krajów do których eksportowano z Polski leki złożone największy udział miały Niemcy (15,2% polskiego eksportu) oraz Rosja (13,1% polskiej sprzedaży zagranicznej).

W polskim imporcie antybiotyków największymi dostawcami były Włochy (ponad 32% polskiego importu) i Chorwacja (ponad 15%). W imporcie leków złożonych największy udział miały: Francja (17,3% polskiego importu), Niemcy (16,3%) oraz Wielka Brytania (12,2%).

Porównanie struktur importu i eksportu produktów sektora wskazuje, że dodatnie saldo handlowe Polska utrzymuje wyłącznie z państwami Europy Środkowo-Wschodniej. W 2008 r. wyniosło ono ponad 580 mln zł. Z pozostałymi grupami krajów (państwa UE, pozostałe kraje rozwinięte oraz pozostałe kraje) odnotowuje się deficyt.

Pomimo istnienia względnie wysokiego deficytu w obrotach produktami przemysłu farmaceutycznego z zagranicą podkreślić należy, że wynika on przede wszystkim ze specyfiki sektora. O wartości importowanych do Polski leków decydują głównie leki chronione patentami i dlatego o bardzo wysokiej cenie. Działające w Polsce przedsiębiorstwa zajmują się wyłącznie produkcją leków generycznych, w związku z tym import leków oryginalnych jest nieodzowny. Krajowa produkcja farmaceutyków generycznych, ze względu na niższe oferowane w sprzedaży ceny, powoduje natomiast przesuwanie popytu z produktów importowanych na krajowe. Wpływa to na obniżenie deficytu handlowego, a dzięki obniżeniu cen, pozwala dodatkowo na zmniejszanie wydatków systemu zdrowotnego.

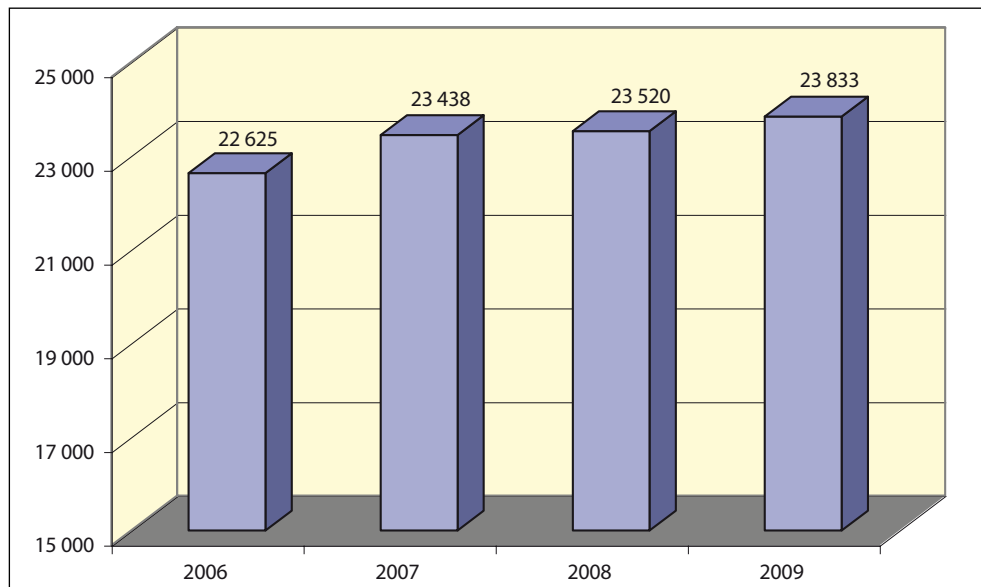
Wykres 3.3. Struktura kierunkowa polskiego handlu zagranicznego lekami w roku 2008

Źródło: Handel zagraniczny I-XII 2008, GUS

Warty podkreślenia jest fakt, że dzięki konkurencyjnej cenie polskich leków generycznych w porównaniu z lekami produkowanymi za granicą, potencjał eksportowy krajowego przemysłu farmaceutycznego nie jest jeszcze w pełni wykorzystany. Możliwa jest dalsza ekspansja sprzedaży krajowych przedsiębiorstw na rynki zagraniczne. Aby jednak wykorzystać tę szansę niezbędne jest zapewnienie stabilnych i przejrzystych warunków funkcjonowania sektora, zwłaszcza w wymiarze prawnym i administracyjnym.

Wykres 4.1. Liczba pracujących w przemyśle farmaceutycznym w latach 2006-2009 (w osobach)

Źródło: GUS, F-01

Rynek pracy

Liczba pracujących w przemyśle farmaceutycznym w końcu 2009 r. wyniosła 23,8 tys. osób. Stanowiło to prawie 1,4% liczby pracujących w przemyśle przetwórczym. Porównując to do udziału przemysłu farmaceutycznego w sprzedaży produktów przemysłu przetwórczego (niespełna 1,9 %), stwierdzić należy, że wydajność pracy (tj. wartość produkcji przypadająca na jednego pracownika) w sektorze farmaceutycznym jest wyższa, niż przeciętnie w przemyśle przetwórczym.

W 2009 r. liczba pracujących w sektorze zwiększyła się o 1,3% w porównaniu z rokiem poprzednim. Należy zwrócić uwagę, że tem-

po wzroście liczby pracujących było niższe niż tempo wzrostu sprzedaży produktów sektora. Oznacza to utrzymanie tendencji wzrostu wydajności pracy w sektorze.

Fundusz wynagrodzeń wypłacanych pracownikom przemysłu farmaceutycznego wyniósł w 2009 r. ponad 1,5 mld zł. Oznaczało to jego przyrost w porównaniu z rokiem poprzednim o ponad 11%. Ogółem, w latach 2006-2009 wartość wynagrodzeń wypłacanych pracownikom sektora wzrosła o ponad 30%.

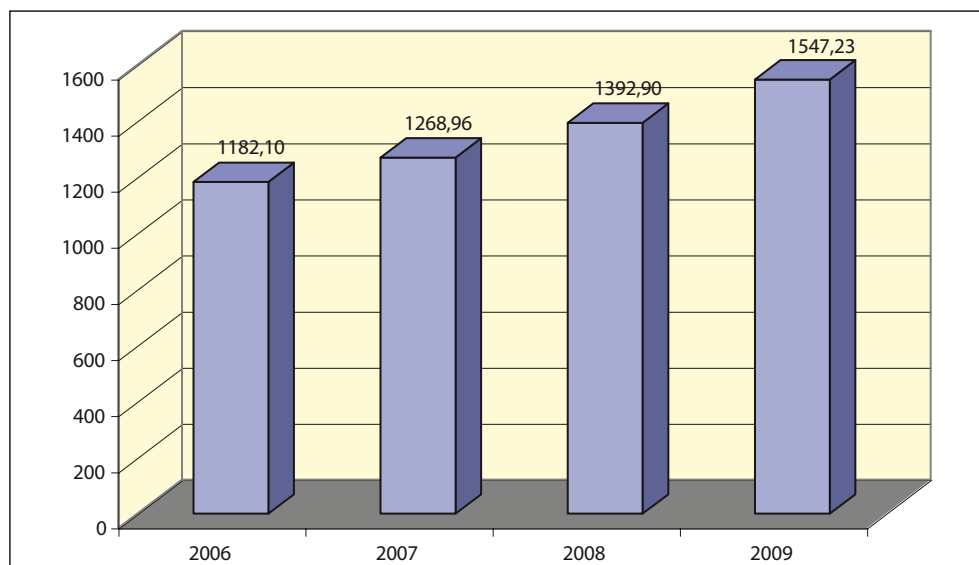
Wyższej niż przeciętnie w przemyśle przetwórczym wydajności pracy towarzyszą wyższe wynagrodzenia. W 2009 r. przeciętne miesięczne wy-

nagrodzenie przypadające na osobę pracującą w przemyśle farmaceutycznym było o ponad 70% wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w przemyśle przetwórczym. Względnie wysoka przewaga przeciętnej wartości wynagrodzenia w przemyśle farmaceutycznym utrzymywała się w całym analizowanym okresie.

Znacznie wyższe niż w pozostałej części przemysłu przetwórczego przeciętne wynagrodzenia w przemyśle farmaceutycznym wynikają z dwóch podstawowych uwarunkowań charakterystycznych dla badanego sektora. Pierwszym z nich jest wspomniana wcześniej wyższa wydajność pracy. Tłumaczy ona jednak

tylko częściowo istniejącą rozbieżność. Drugim, równie istotnym, wytłumaczeniem jest struktura zatrudnienia. Jako, że jest to sektor o wysokiej jak na warunki polskie innowacyjności oraz skoncentrowany na tzw. wysokiej technologii, poziom wykształcenia jego pracowników jest wyższy niż przeciętnie w pozostałej części gospodarki.

Wykres 4.2. Fundusz wynagrodzeń brutto w przemyśle farmaceutycznym w milionach PLN (ceny bieżące)

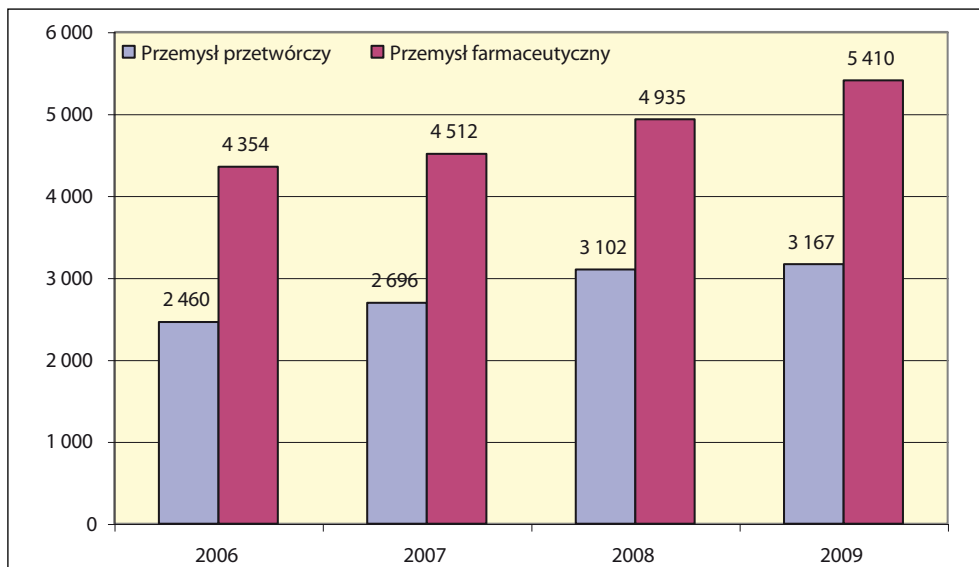

Źródło: Obliczenia IBnGR na podstawie danych GUS, F-01

Podatki płacone przez sektor

Przedsiębiorstwa przemysłu farmaceutycznego odprowadziły w 2009 r. prawie 242 mln zł z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) oraz prawie 1,7 mld zł z tytułu podatku od towa-

Wykres 4.3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na pracującego w przemyśle przetwórczym i przemyśle farmaceutycznym w latach 2006-2009 (w PLN)

Źródło: Obliczenia IBnGR na podstawie danych GUS, F-01

rów i usług (VAT). Łączna kwota podatków zapłaconych przez krajowy sektor farmaceutyczny (CIT+VAT) wyniosła ponad 1,93 mld zł. W kategoriach nominalnych oznacza to przyrost o 22% w porównaniu z rokiem poprzednim. W perspektywie całego analizowanego okresu, tj. od 2006 r. kwota zapłaconych podatków zwiększyła się o ponad 46%.

Podsumowanie

Rok 2009, mimo obserwowanego w Polsce spowolnienia gospodarczego, okazał się dla przemysłu farmaceutycznego korzystny. Potwierdziła się tym samym teza, że jest to sektor odporny na zmiany koniunktury gospodarczej i zawirowania gospodarcze.

Wartość polskiego rynku farmaceutyków w 2009 r. wyniosła ponad 19,4 mld zł, co oznacza wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 10%. Liczba sprzedanych opakowań leków wyniosła w 2009 r. 1,33 mld sztuk, czyli wzrosła o 2,5%. W 2009 r. w ujęciu wartościowym utrzymana została zatem dynamika wzrostu

z 2008 r., a w ujęciu ilościowym tempo wzrostu było dwukrotnie wyższe niż rok wcześniej.

W 2009 r. wskaźnik rentowności brutto działających w kraju przedsiębiorstw sektora osiągnął wartość ponad 8%, a wskaźnik rentowności netto 6,4%. W porównaniu z 2008 r., wskaźniki rentowności odnotowały zatem spadek. Nadal jednak wartości te były stosunko-

wo wysokie, znacznie wyższe niż wartości analogicznych wskaźników dla całego przemysłu przetwórczego.

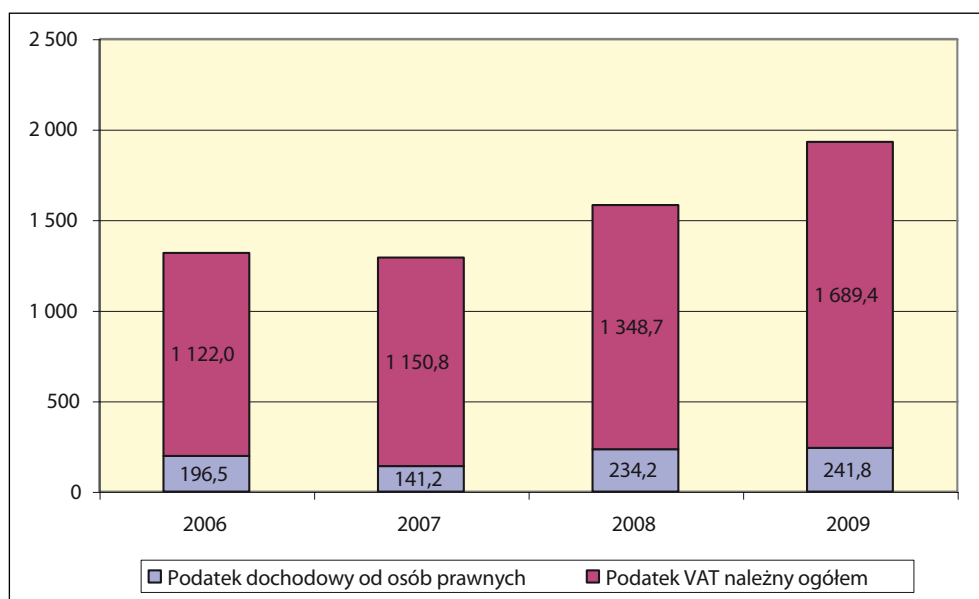
W 2008 r. wzrosła dynamika zarówno eksportu, jak i importu leków. Mimo, że tempo wzrostu eksportu było wyższe niż tempo wzrostu importu, po raz kolejny zwiększyło się ujemne saldo handlu zagranicznego produktami sektora.

W 2009 r. liczba pracujących w sektorze zwiększyła się o 1,3% w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniosła 23,8 tys. osób. Tempo wzrostu liczby pracujących było niższe niż tempo wzrostu sprzedaży

produktów sektora, co oznacza utrzymanie tendencji wzrostu wydajności pracy w sektorze.

Przedsiębiorstwa sektora odprowadziły w 2009 r. do budżetu państwa ponad 1,93 mld zł z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych oraz podatku od towarów i usług. oznacza to przyrost o 22% w porównaniu z rokiem poprzednim. ■

Wykres 5.1. Podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) oraz podatek od towarów i usług (VAT) odprowadzany przez przemysł farmaceutyczny (miliony PLN, ceny bieżące)

Źródło: Zestawienie IBnGR na podstawie danych GUS, F-01

Pigułka

wydawca: Polski Związek Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego
ul. Wiśniowa 40B/4, 02-520 Warszawa, tel. (22) 542 40 80, 542 40 78, fax (22) 542 40 79
e-mail: biuro@pzppf.com.pl, www.producencilekow.pl

PRZEDRUKI MILE WIDZIANE

skład i druk: sandmedia 684535700